

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 17/2001 rd

Statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 28 november 2001 statsrådets utredning med anledning av ett meddelande från kommissionen om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet (E 119/2001 rd) till miljöutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- konsultative tjänstemannen Outi Berghäll, miljöministeriet.

STATSRÅDETS UTREDNING

Meddelandet från kommissionen

Kommissionen lade i oktober 2001 fram ett förslag om ratificering av Kyotoprotokollet. I anknytning till ratificeringen av protokollet lade kommissionen fram ett meddelande om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprotokollet. I meddelandet presenterar kommissionen sitt förslag till konkreta åtgärder på unionsnivå under en tvåårsperiod för att reducera utsläppen av växthusgaser utifrån åtagandena i Kyotoprotokollet.

Meningen är att godkänna rådets slutsatser i miljöministerrådet den 12 december 2001.

Regeringens hållning

Kommissionens meddelande togs upp till behandling i rådet först efter klimatkonferensen i Marrakech i mitten av november 2001. På grund av den brådskande tidsplanen sände regeringen en E-skrivelse till riksdagen nästan omedelbart efter det att behandlingen börjat i EU. När meddelandet sändes var förslaget till slutsatser om meddelandet ännu inte tillgängligt.

Statsrådet upprepar därför i sin ståndpunkt bara de allmänna principiella riktlinjer som Finland tidigare lagt fram i samband med behandlingen av klimatstrategin. Det centrala budskapet i Finlands ståndpunkt är att de nationella klimatprogrammen måste kompletteras med åtgärder på gemenskapsnivå inom alla sektorer av ekonomin.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Meddelandets bakgrund och betydelse

Meddelandet från kommissionen om första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet anknyter till ett paket åtgärder som också innefattar ett förslag till ratificering av Kyotoprotokollet och till EG:s system för handel med utsläppsrätter.

Vid ratificeringen av Kyotoprotokollet behövs en genomförandestrategi som anger hur förpliktelserna i protokollet skall verkställas i EU under den första åtagandeperioden enligt Kyotoprotokollet 2008—2012. Kommissionen har förberett en genomförandestrategi (det europeiska klimatförändringsprogrammet) i flera år. Medlemsstaterna, den privata sektorn och frivilligorganisationerna har varit involverade i beredningen. Saken har också varit uppe för behandling i rådet redan tidigare utifrån kommissionens arbetsdokument (1998) och meddelande (1999). Miljöutskottet har lämnat utlåtandena MiUU 12/1998 rd och MiUU 10/2000 rd i saken.

I det aktuella meddelandet om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet presenteras de konkreta åtgärder för att genomföra åtagandena i Kyotoprotokollet som ingår i kommissionens arbetsprogram för de kommande två åren.

Finland har i sina ståndpunkter konsekvent yrkat på att kommissionen i samband med ratificeringsförslaget skall komma med förslag eller annan information om mekanismer för genomförande på gemenskapsnivå. Finland har ansett att det för genomförande av åtagandena i Kyotoprotokollet behövs gemenskapsåtgärder inom alla områden av ekonomin som komplement till de nationella åtgärderna.

Miljöutskottet upprepar sin tidigare ståndpunkt visavi behovet av ett åtgärdsprogram. Det noterar med tillfredsställelse att kommissionen har lagt fram en förteckning över de konkreta åtgärder i dess arbetsprogram som är aktuella under kommande tvåårsperiod. Förteckningen över konkreta åtgärder är viktig därigenom att den

förpliktar kommissionen att förbereda åtgärder för att reducera utsläppen av växthusgaser. Å andra sidan engagerar den också kommissionens andra generaldirektorat i klimatpolitiken, vilket utskottet ser som mycket viktigt.

Meddelandets innebörd

I meddelandet är åtgärderna i arbetsprogrammet indelade i fyra grupper: övergripande åtgärder, energi, transport och industrisektorn. I sin bedömning av åtgärderna har utskottet noterat att en del av åtgärderna redan är under beredning medan andra först kommer i gång. Merparten av åtgärderna har utskottet dessutom haft möjlighet att bedöma redan tidigare, åtminstone i stora drag.

För energins vidkommande hänvisar programmet till kommissionens grönbok om energisäkerhet, som utgör ett ramverk för all verksamhet med energianknytning. Miljöutskottet har lämnat ett utlåtande om grönboken (MiUU 6/2001 rd).

Bland enskilda åtgärder tar meddelandet fram två förslag under beredning, nämligen förslaget till direktiv om att främja el från förnybara energikällor på den inre elmarknaden och förslaget till direktiv om byggnaders energiprestanda. Utskottet har utlåtits sig också om dessa förslag (MiUU 12/2000 rd, MiUU 10/2001 rd). Som nya enskilda åtgärder har kommissionen utifrån grönboken i sitt arbetsprogram tagit in frågor som minimikraven på energieffektivitet för slutanvändarutrustning, hantering av energiefterfrågan, främjande av kraftvärmeteknik, energieffektivare offentlig upphandling och en kampanj för att öka allmänhetens medvetenhet om energieffektivitet. Miljöutskottet tillstyrker i princip att kommissionen driver på dessa åtgärder och hänvisar till denna del till sitt utlåtande om grönboken.

Vad gäller transport sägs det i meddelandet att de föreslagna åtgärderna bygger på kommissionens vitbok om en gemensam transportpolitik. Miljöutskottet har också behandlat vitboken och

ger ett utlåtande om den vid sitt nästa möte (MiUU 18/2001 rd).

I sitt arbetsprogram tar kommissionen upp åtgärder för att blåsa nytt liv i transporten på järnvägarna och de inre vattenvägarna, främja intermodala transporter (stödprogrammet Marco Polo), integration av externa kostnader och främjad användning av biobränslen inom transportsektorn. Miljöutskottet ställer sig i princip positivt till förslagen och hänvisar till sitt kommande utlåtande om vitboken.

I meddelandet föreslås i fråga om industrisektorn ett ramdirektiv om fluorerade gaser. Miljöutskottet underströk i sitt betänkande om det nationella klimatprogrammet (MiUB 6/2001 rd) att det absolut behövs åtgärder för att begränsa utsläppen av dessa s.k. nya gaser.

Vad gäller de övergripande frågorna har kommissionen på sitt arbetsprogram att stödja ett effektivt genomförande av IPPC-direktivet för att energieffektiviteten skall bli bättre beaktad i det integrerade miljötillståndsförfarandet. För det andra meddelar kommissionen att det förbereder ett direktiv om att länka samman projektbaserade mekanismer (JI och CDM) med EG:s system för handel med utsläppsrätter samt upprättar ett förslag till översyn av övervakningssystemet för CO₂-utsläpp och utsläpp av andra växthusgaser.

Miljöutskottet konstaterar att direktivet om projektmekanismer och översynen av övervakningssystemet är av väsentlig betydelse för verkställigheten av Kyotoprotokollet.

Den nationella behandlingen av meddelandet

EU har ställt upp en mycket stram tidtabell för behandlingen av meddelandet. För den nationella behandlingen lämnas därmed inte särskilt mycket tid. Trots att meddelandet om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet närmast är att betrakta som en förteckning över de åtgärder som står till förfogande för att EU skall kunna genomföra åtagandena om reducerade utsläpp i Kyotoprotokollet hade utskottet gärna utrett saken närmare.

I detta läge har det till exempel inte varit möjligt att bedöma om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga och rätt avvägda. Utskottet hänvisar också till statsrådets utredning, där det sägs att meddelandet saknar direkta ekonomiska verkningar. De åtgärder som eventuellt godkänns och verkställs längre fram utifrån meddelandet kan få betydande verkningar för samhället och ekonomin.

Miljöutskottet ser det därför som mycket viktigt att regeringen inte utifrån meddelandet låter binda sig vid innehållet i de åtgärder som föreslås i slutsatserna från rådets möte även om de i sig går i rätt riktning. Vidare är det viktigt att regeringen formulerar sin ståndpunkt till rådets slutsatser utifrån det som utskottet har anfört i sina tidigare utlåtanden.

Enligt vad utskottet har erfarit har rådet och kommissionen för avsikt att komma med en gemensam förklaring om översynen av övervakningssystemet för utsläpp av växthusgaser i samband med beslutet att ratificera Kyotoprotokollet. Utskottet förutsätter att den gemensamma förklaringen lämnas till riksdagen för kännedom före ratificeringen.

Utlåtande

Utifrån det ovan sagda meddelar miljöutskottet vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet ser det som nödvändigt att de nationella klimatprogrammen kompletteras med effektiva åtgärder på gemenskapsnivå för att åtagandena i Kyotoprotokollet om reducerade utsläpp av växthusgaser skall kunna genomföras i EU,

att utskottet ställer sig ytterst kritiskt till den strama tidtabellen i meddelandet om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet i EU och förutsätter att Finland avkräver rådet på en tillräckligt lång tid för den nationella behandlingen av saken,

att statsrådet formulerar sin ståndpunkt till rådets slutsatser om meddelandet med hänsyn till det som utskottet anført om saken i tidigare utlåtanden,

att statsrådet inte binder sig vid innehållet i de åtgärder som föreslås i rådets slutsatser om meddelandet och

att rådets och kommissionens gemensamma förklaring om en översyn av övervakningssystemet i Kyotoprotokollet lämnas till riksdagen för kännedom före ratificeringen.

Helsingfors den 4 december 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
medl. Christina Gestrin /sv
Rakel Hiltunen /sd
Marjukka Karttunen /saml
Tarja Kautto /sd
Riitta Korhonen /saml
Esko Kurvinen /saml

Kari Kärkkäinen /kd
Jari Leppä /cent
Rauha-Maria Mertjärvi /gröna
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Takkula /cent
Pia Viitanen /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Salme Kandolin.